

Būs pieejams jauns atbalsta pakalpojums cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem

Publicēts: 10.01.2023.

Preses relīzes

Latvijā ieviesīs jaunu pakalpojumu – Atbalsta personas lēmumu pieņemšanā (APLP), cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem. Pakalpojums paredz samazināt vajadzību pēc rīcībspējas ierobežošanas un aizgādņa iecelšanas, jo ar atbalsta personas palīdzību cilvēks ar garīga rakstura traucējumiem spēs pats pieņemt lēmumus par savu dzīvi. Plānots, ka pakalpojums būs pieejams no š.g. 1.novembra.

“Šis ir solis uz iekļaujošu sabiedrību, kurā katram cilvēkam ir iespēja lemt par savas dzīves būtiskiem jautājumiem. Atbalsta persona būs klātesoša nepieciešamības gadījumā, ja jāpalīdz pieņemt lēmumus ikdienā, piemēram, jāsakārto dokumenti, jārisina savstarpējās attiecības ar saviem ģimenes locekļiem. Tā ir papildus iespēja būt savas dzīves lēmējam un būt aktīvam sabiedrībā,” uzsver Evika Siliņa, labklājības ministre.

APLP pakalpojuma ieviešanu paredz ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, kas nosaka, ka cilvēkiem ar invaliditāti ir tiesības uz viņu tiesībspējas un rīcībspējas atzīšanu, vienlaikus uzliekot valstīm par pienākumu sniegt personām atbalstu lēmumu pieņemšanā. Atbalsta persona nerīkojas kāda cita vietā, taču sniedz cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem nepieciešamo atbalstu pašai savu lēmumu pieņemšanā, lai tie spētu dzīvot sabiedrībā pilnvērtīgi un neatkarīgi. Atbalsta persona tiesīga sniegt atbalstu juridiskās palīdzības, finanšu, ikdienas dzīves prasmju un attīstības jomā, veselības aprūpes jomā, sociālās aprūpes jomā, kā arī atbalsta loka veidošanā.

Jaunais pakalpojums ir paredzēts Konceptuālajā ziņojumā par atbalsta personas lēmumu pieņemšanā pakalpojuma ieviešanu, kas otrdien, 10. janvārī, izskatīts un apstiprināts valdības sēdē.

APLP pakalpojums ir izstrādāts un aprobēts Eiropas Savienības fondu projekta ietvaros, kura laikā no 2019. līdz 2021.gadam atbalstu lēmumu pieņemšanā saņēma 332 personas ar garīga rakstura traucējumiem. Izmēģinājuma projekts pierādīja šā pakalpojuma nozīmīgumu personu ar garīga rakstura traucējumiem dzīves kvalitātes uzlabošanā. Piemēram, personas atrada darbu, saņēma Nodarbinātības valsts aģentūras pakalpojumus, uzsāka savām spējām piemērotas izglītības ieguvu, iemācījās rīkoties ar naudu un spēja plānot budžetu un maksāt rēķinus. Atbalsta persona palīdzēja arī sakārtot dažādus juridiskus jautājumus. Tāpat atbalsts tika saņemts, lai veiktu pierakstu pie ārstiem, tika risinātas problēmas ar atkarībām, uzsākti maksāt vai atmaksāti kredīti, atrisināti parādu piedziņas procesi, nokārtotas saistības pret dažādiem saimniecisko pakalpojumu sniedzējiem (gāze, telefons utt.).

APLP pakalpojuma ieviešanas rezultātā paredzams, ka samazināsies vajadzība pēc rīcībspējas ierobežošanas un aizgādņa iecelšanas, jo personas ar garīga rakstura traucējumiem spēs dzīvot sabiedrībā un pašas pieņemt lēmumus par savu dzīvi. Šāda pieeja atbilst cilvēktiesību principiem, kas nostiprināti ANO Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām.

Par nepieciešamo finansējuma apjomu APLP pakalpojuma nodrošināšanai vēl ir jālemj valsts budžeta veidošanas procesā, tāpat ir nepieciešams veikt normatīvo aktu grozījumus, lai APLP pakalpojums varētu tikt nodrošināts, atbilstoši konceptuālajā ziņojumā piedāvātajam rīcības scenārijam.

<https://www.lm.gov.lv/lv/jaunums/bus-pieejams-jauns-atbalsta-pakalpojums-cilvekiem-ar-gariga-rakstura-traucejumiem>